



Stadswandeling

Nijmegen omarmt de Waal

Inhoud

Vooraf.....	2
&Toegankelijkheid.....	2
Wat de icoontjes betekenen.....	2
Uitprinten of op het scherm bekijken?.....	2
Bij hoogwater.....	3
Aanloop van het centrum naar de Waalkade.....	3
1: Waalkade west.....	5
2: Spiegelwaal.....	9
3: Waalkade oost.....	13
Dat was het, dank je wel.....	16
Live rondleidingen.....	16

Vooraf

Deze *Nijmegen omarmt de Waal* stadswandeling bestaat uit drie delen die je ieder ook afzonderlijk kunt lopen.

1. Waalkadewandeling west (pagina 3)
2. Spiegelwaalwandeling (pagina 10)
3. Waalkadewandeling oost (pagina 14)

Toegankelijkheid

- **Lees vooraf deze beschrijving even door en schat zelf in wat er mogelijk is.**
- Met hulpmiddelen als rolstoel of scootmobiel is deel 2, (Spiegelwaal) niet te doen helaas¹. Met de delen 1 en 3 die je afzonderlijk kunt doen, zal vrijwel niemand problemen ondervinden.
- “Alleen maar” **slecht ter been**? De 5 tot 6 trappen in deel 2 van de route zijn vrij hoog, maar goed begaanbaar en ze hebben alle een rustmogelijkheid halverwege.

Wat de icoontjes betekenen



Hierna volgt een tekst over de te volgen route



Hier vertellen we wat wetenswaardigs over hetgeen je ziet



Hier heb je een keuzemogelijkheid voor het vervolg van de wandeling



Aardig plekje om foto's te maken

Uitprinten of op het scherm bekijken?

Dat is een kwestie van voorkeur. Je kunt een geprinte beschrijving combineren met online kaartjes. Dat spaart inkt en is duidelijker dan een zwart-wit geprint kaartje.

 **TIP:** Bekijk je de tekst of de kaartjes op je mobiel? **Draai je scherm horizontaal.**


1. Er is een afzonderlijke Spiegelwaalroute die wèl met rolstoel of scootmobiel kan worden gedaan. [Die vind je hier.](#)


Bij hoogwater


Bij hoogwater is een gedeelte van het Spiegelwaalgebied niet te bewandelen. Kies dan voor de **verkorte route** (Punt 19 op het kaartje, pagina 12 in de tekst).

Aanloop van het centrum naar de Waalkade



 Start op het kruispunt met de Blauwe Steen, het kruispunt van de wegen die de stad eeuwenlang in vier kwartieren verdeelden: de Grote markt, de Burchtstraat, Broerstraat en Grotestraat.

 Hier loop je tussen café Biessels (lichtreclame vulpen) en H&M de steile **Grotestraat** naar de Waalkade in. Eeuwenlang was deze straat, waar de veerpont aanlegde, de belangrijkste verbindingsweg tussen de boven- en de benedenstad.

 Op de hoek met het straatje rechts, de **Platenmakersstraat**, zie je een *muursteen met een ster* in de gevel. Het **huis Die Sterre** wordt al in 1399 genoemd. Wat je ziet, is de oorspronkelijke gevelsteen.

(1) Marx en Philips.


Iets verderop, aan de linkerkant op **nummer 33** woonde **Nanette Salomons Cohen** die in 1785 trouwde met **Isaac Heijmans Presburg**. Dit echtpaar kreeg **twee dochters: Henriëtte en Sophie**.


Henriëtte trouwde met Heinrich Marx (1814). Hun zoon **Karl** werd wereldberoemd met *Das Kapital*. Dat is al bijzonder, maar het aardigste komt nog:


Henriëttes zus Sophie trouwde met Leon Philips (1820). Hun zoon Philip stichtte samen met kleinzoon Gerard in 1891 de Philips gloeilampenfabriek in Eindhoven.

Het Marxisme en de multinational Philips, in alles hun tegengestelden, hebben dus uiteindelijk dezelfde wortels!

Veel huizen in de Benedenstad hadden een naam. Dit huis heette **Het Swerte Schilt**.

 Loop verder naar beneden.

 Als je bijna onderaan de straat bent zie je **in de straat rechts, net om de hoek**, het wapen van burgemeester Arnold Kelfken naar wie het Kelfkensbos, vlakbij het Valkhof is vernoemd.

 **(2)** Onderaan de Grotestraat, in de *coupure* van de hoogwaterkering, zie je hoe al sinds mensenheugenis de benedenstad werd afgesloten bij hoog water: door twee houten schotten met paardenmest ertussen. Nu is de waterkering een staaltje van techniek, de schotten zijn verzonken in de grond en komen alleen naar boven als de waterstand dat nodig maakt.


De meter die je hier ziet, geeft de actuele waterstand in de Waal aan.

 **Voor de hele *Nijmegen omarmt de Waal* wandeling** (Waalkade west – Spiegelwaal – Waalkade oost) ga je **linksaf**.


Wil je van hieruit toch **alleen de oostelijke kadewandeling** maken volg dan vanaf pagina 18 nummer **(36)** de nummers in tegengestelde volgorde tot aan **(24), de Veerpoorthaven**.

1: Waalkade west




 Sla vanaf de waterkering onderaan de Grotestraat **(2)** linksaf en loop tot aan de rotonde met een huisje op de muur. Hou links aan en loop door de *coupure* de **Lage Markt** in.

 Aan de linkerkant vind je in de gevel van nummer 62 **(3)** een muursteen die herinnert aan de grote **watersnoodramp van 1861**.

 Draai je dan om, de muursteen achter je, de coupure aan je rechterhand. Loop het pad langs de hoekgevel (nummer 81) in. Je loopt nu achter de waterkering en op de:

Waalwal (4).

 Voordat de stenen waterkering werd gebouwd beschermde de aarden wal waarop je nu loopt de huizen links tegen het water, maar ook tegen beschietingen vanaf



Fort Knodsenburg aan de overkant van de Waal.


De Waalwal werd **in 1590 opgeworpen**, toen de Staatse troepen vanuit Lent de stad beschoten 'om de huysen onder tegen het schieten te befrijen'. De wal is in 1638 vernieuwd en in 1640 verbreed. In 1745 en laatstelijk nog in 2007 is hij deels opnieuw met bomen beplant.

Dat de huizen hier al stonden voordat de wal werd opgeworpen kun je zien aan de deuren die alleen met een trapje "in de wal" bereikbaar zijn. De rij huizen diende toen als stadswal, een vrij kwetsbare verdediging natuurlijk.

De huizen hier lopen helemaal door tot aan de Lage Markt hierachter.


Let eens op de afwisselende verkaveling: om en om breed en smal. Verklaring? Eerst werden er brede vrijstaande huizen gebouwd waar smallere tuinen naast lagen. Later werden die tuinen bebouwd.


 Loop bij **(5)** onder het poortje door. **Dit is de St. Anthonispoort**, een van de weinige overgebleven stadspoorten hier aan de kade. 


 De sluitsteen van de poort met het opschrift **4M + KP** geeft waarschijnlijk de hoogte van de poort aan vergeleken met het peil van de kade (KP - kadepeil) toen de steen werd aangebracht.


Boven de poort zit een steen waarmee de **verdrinkingsdood van Maarten Schenck** wordt herdacht.

*Maarten Schenk (Schenck) was een nogal onbetrouwbare legeraanvoerder. In de 80-jarige oorlog vocht hij afwisselend voor Oranje, voor Spanje en opnieuw voor Oranje. Hij had al eerder geprobeerd om Nijmegen voor Oranje in te nemen. Bij zijn laatste, noodlottige poging op **10 augustus 1589** zakte hij met liefst dertig schepen de Waal af. Via de huizen aan de Waalwal, die toen ook als stadsverdediging functioneerden, drong hij de stad binnen, maar het stedelijke garnizoen wist hem te verdrijven, linea recta de Waal in. Zijn schepen zonken, ook zijn eigen schip waarmee hij zich een veilige aftocht had willen verzekeren.*


 Loop even wat verder onder de poort door over het binnenplaatsje.


 Op de hoek van het pand aan de overkant hangt het beeld van een olifant **(6)**. 'In den Olifant' is 17e-eeuws en in classicistische stijl gebouwd. Het was de naam van een kruidenierswinkel die hier van 1795 tot 1908 gevestigd was. Je kon er koffie, thee en andere koloniale waren krijgen. Het olifantje aan de hoekgevel van dit pand herinnert hieraan. Nu is in het pand het kunstenaarscentrum De Olifant gevestigd.

 Loop een stukje naar links de Lage Markt in.


 In het pand dat nu is gesplitst en 71-73 is genummerd is de heilige **Petrus Canisius geboren** (lang werd gedacht dat hij in de Broerstraat was geboren maar daar heeft hij later gewoond). Voor katholieke ouderen: Canisius schreef de catechismus.


De Lage Markt was voordat de stad zich naar boven uitbreidde een belangrijke straat waaraan onder andere het eerste stadhuis was gelegen.


 Loop weer terug, langs De Olifant.


 Het grote pand naast de Olifant is **(7) De Hof van Xanten**. De voorgevel van dit statige patriciërshuis is versierd met klassieke elementen zoals pilasters (iets uitspringende, halve pilaren) en bloemen- en vruchtenslingers onder de ramen. De naam 'Hof van Xanten' verwijst naar de oorspronkelijke functie: het was het rentmeestershuis van het kapittel van Xanten.

Schuin tegenover is in een oud pakhuis **Galerie Marzee (8)** gevestigd. Deze galerie is wereldwijd toonaangevend op het gebied van hedendaagse sieraden.


 Ga schuin rechts, richting water en de trap af. Tegen de waterkering vind je het beeld **de Wachteres**.

 Een liggende wachteres? Vreemd verhaal, maar kunstenaar Paul de Swaaf had in opdracht een vrouw gemaakt die, met de rokken omhoog in het water staand de wacht hield over de stad. Naam: de Wachteres. Hij twijfelde echter over zijn werk en maakte dit andere beeld dat onbedoeld de naam van Wachteres behield.



 Loop nu verder door richting spoorbrug. Advies: loop het veiligst langs de kade.

 Op het pleinachtige gedeelte van de kade lag de **oude binnenhaven (10)**, afsluitbaar met een grote boom die 's avonds en 's nachts het invaren in de haven blokkeerde. In 1855 kwam er buiten de stadsmuren, westelijk van de spoorbrug en op de plaats van een groot Romeins grafveld, de huidige grotere haven te liggen.

Waar de Oude Haven lag vind je nu **Het Labyrint (11)**, een kunstwerk van Jaap van Hunen en Klaus van de Locht dat een groot stuk van dit deel van de kade beslaat. Het middelpunt is een mooi punt voor foto's .

 Loop weer wat verder in de richting van de spoorbrug en hou ondertussen even de keermuur in de gaten. Tegen deze keermuur is een nogal onopvallend plateau bevestigd voor een toch wel opvallende daad van verzet aan het begin van de Tweede Wereldoorlog. Het is het **Monument Belgische krijgsgevangenen (12)**.


Tussen 30 mei en 5 juni 1940 meerden negentig rijnaken met aan boord zo'n kwart miljoen Belgische krijgsgevangenen aan bij de Nijmeegse Waalkade. De tocht naar de kampen van de bezetter was tot stilstand gekomen doordat de Waalbrug, die op 10 mei was opgeblazen, nog in het water lag. De bevolking van de wijken Waterkwartier en Benedenstad gaf de uitgehongerde krijgsgevangenen water, melk, brood en medische verzorging. Deze spontane actie groeide uit tot een van de eerste verzetsdaden in Nederland. <https://goo.gl/iDRjeV>


 **(13)** Bij het begin van de **spoorbrug** en de opgang naar de fietsbrug de **Snelbinder** staat het **Zuidelijke landhoofd**.  Het is een op een kasteel of stadspoort lijkend gebouw waarover zoveel te vertellen is dat we daar [een afzonderlijke pagina](#) op de website aan hebben gewijd.


 Hier heb je iets te kiezen:

1. rechtdoor over de fietsbrug naar de overkant van de Waal voor de wandeling rond de Spiegelwaal of
2. over de kade terug over de Waalkade om al dan niet ook de oostelijke kadewandeling maken.

Na je wandeling in het Spiegelwaalgebied kom je ook op de oostelijke Waalkade uit.

 Ga van hier weer terug (keuze 1) of ga de trappen op naar **fietsbrug De Snelbinder** (keuze 2). Sla bovenaan meteen rechtsaf. Blijf op het voetpad. Er komen veel fietsers onder de onderdoorgang tevoorschijn!


 Het volgende punt **(14)** iets verderop hebben we speciaal gekozen, omdat je van hier mooi op de omhoog klimmende stad kijkt.

 Bij punt **(14)** geeft een aan de reling van fietsbrug de Snelbinder bevestigd bordje een citaat weer van de schrijver **Nescio** (Amsterdam, 22 juni 1882 – Hilversum, 25 juli 1961), die een sterke band met Nijmegen had. Nescio is bekend van werken als Dichtertje (1917), De uitvreter (1911) en Titaantjes.

2: Spiegelwaal





 Loop vanaf **(14)** rechtdoor over de Snelbinder tot aan de eerste trappartij.


 Normaal loop je nu rechtdoor, maar wil je inkorten, ga dan **hier naar beneden** naar nummer **(19)** op pagina 12 voor de beschrijving.


 Mooie plek voor foto's hier.



 Loop over de fietsbrug verder rechtdoor tot aan **(15)** en loop daar de trap af.

 Je staat **(15)** aan het eind van de Lentse Warande. Het gebouw hier is de tegenhanger van het Zuidelijk Landhoofd dat je zojuist aan de overkant zag.


 De route gaat linksaf onder het spoor door, de bij Vierdaagselopers tot voor kort beruchte **Oosterhoutsedijk** op. De looprichting op de eerste dag van Vierdaagse is een paar jaar geleden omgekeerd, waardoor je de zon niet meer in het gezicht hebt. Bovendien loop je dit gedeelte nu aan het begin van de route. Vaak kun je ook via het pad beneden langs het water lopen, dat is prettiger lopen. Als je op de dijk verder gaat, *loop dan aan de linkerkant*, dan zie je het verkeer aan jouw kant aankomen.


 Loop naar **(16)**. Aan de rechterkant van de dijk, onderaan de voet van de dijk ligt het oude **fort Beneden Lent** dat samen met het Noordelijke Landhoofd en Fort Kraaijenhof voor de verdediging van Nijmegen en speciaal de spoorbrug moest zorgen nadat de stadsmuren waren afgebroken.

 **(16)** Hier kun je linksaf over de Zalige brug, maar je kunt ook nog een km doorlopen tot aan het herdenkingsmonument (**Blauw 1**) voor de 48 jonge geallieerde soldaten die hier aan het eind van de Operatie Market Garden in canvas bootjes de Waal overstaken en daarbij omkwamen. Kom dan daarna weer hier terug en loop de **Zalige brug** op.

 De Zalige brug is niet zoals je je een brug voorstelt en dat is ook de bedoeling.  Het is meer een pad, net als alle andere paden in dit gebied, dat bij hoogwater onderloopt. De architecten wilden op die manier de dynamiek van water en land in dit gebied nog beter zichtbaar en beleefbaar maken.

In de oeverwal aan deze kant zitten veel zwaluwnesten. Als je een eindje de brug oploopt kun je ze zien en in de zomer kan het zeker niet missen.

 Loop tot aan **(17)** en ga je linksaf

 **Tenzij** je via (**Blauw 2**) nog een omweg wilt maken om aan de overkant van de Waal de monding van het Maas-Waalkanaal, de Verkeerspost van Rijkswaterstaat en de inbreiding van de stad op het oude industrieterrein in West te

zien. 📷 Mooie plekjes hier om foto's te maken. Met wat geluk krijg je wat Schotse Hooglanders in het vizier.

🚶 Loop **(17)** over het Ossenwaardpad terug met de Waal en Nijmegen rechts van je. Hier tegenover lag **Noviomagus**, de Romeinse stad die werd gesticht nadat de **Bata-ven** tijdens hun opstand tegen de Romeinen hun **Oppidum Batavorum** (op de plaats van het Valkhof, Hunnerpark en een deel van het huidige centrum) in brand hadden gestoken.

📍 Bij **(18)** kom je aan het eind van het Ossenwaardpad en kijk je rechts aan het eind van de spoorbrug op het Zuidelijke Landhoofd waar we eerder ook langskwamen. Hier ongeveer kwam de Oosterhoutsedijk (waar je bij **(15)** voet aan land zette) uit voordat de Spiegelwaal (toen nog nevengeul of bypass genoemd) werd uitgegraven.

📍 Bij **(19)** sta je op het stadseiland **Veur Lent**. Links ligt de brug **de Lentloper**, een brug op stelten die **een van de grootste kolonies huiszwaluwen** onderdak geeft. De zwaluwen huizen onder het wegdek in ruimten tussen wegdek en pijlers.

🔄 De wandeling gaat hier rechtdoor, maar als je wilt kun je nu of straks nog een extra stukje aanbreien via **(Blauw 3)** tot en met **(Blauw 6)**. Op dat deel ligt de tribune die voor watersportevenementen en concerten kan worden ingezet, is een antitankversperring uit de Tweede Wereldoorlog te zien **(Blauw 4)** en kun je zien waar en hoe het water in de Waal de Spiegelwaal instroomt en bij hoogwater over de drempel stroomt en mee gaat stromen met de Waal **(Blauw 5 en Blauw 6 v.v.)**.

Deze omweg loopt geleidelijke aan terug naar de Waalbrug (bij **Blauw 4**) en is daarom geschikt als je wilt inkorten.

📍 De weg over het eiland heet van oudsher de **Oosterhoutsedijk**. Links, bij **(20)** zijn de **contouren van Fort Knodsenburg** met verhogingen aangegeven.

📍 Wat verderop bij **(20)** zie je wat wel het **Gezicht van Nijmegen** wordt genoemd.

📷 Het is heel nauwkeurige, sterk vergrote uitvoering van een bij de spoorbrug in de Waal gevonden **Romeinse gezichtshelm** (zo je wilt **masker**). Het origineel van deze spectaculaire vondst uit begin jaren '50 van de vorige eeuw kun je in museum het Valkhof zien.

Het enorme masker is gemaakt door *Andreas Hetfeld* die met het idee voor deze replica in 2017 de ideeënwedstrijd 'Nijmegen langs de Waal' won.

📷 Je kunt aan de achterkant in het kunstwerk klimmen en door zijn ogen naar Nijmegen aan de overkant van de Waal kijken.

Tegenover **café De Zon**, rechts langs **café Waalzicht** kun je naar de rivier lopen. Daar vind je in de uiterwaard **(21)** de **veerstoep** van de **veerpont Zeldenrust** die hier de verbinding met Nijmegen verzorgde voor de komst van de Waalbrug in 1936. 📷

Tijd om terug te gaan, via **(22)** de trap op en bij **(23)** rechtsaf over de Waalbrug.


Je vindt meer over de Spiegelwaal op onze website



<https://www.spiegelwaalnijmegen.nl>


3: Waalkade oost




Bij **(23)** ben je over de **Waalbrug** terug richting centrum gelopen. Tegen de tijd dat je bij het einde van de boog bent angekommen heb je een mooi zicht op de **Belvédère** (de kasteelachtige toren voor je) en op de **Lindenberghaven (24)** beneden je. Al in de Romeinse tijd lag hier een haven. Vaak liggen hier historische schepen aange-meerd.

 Ga direct na de boogoverspanning met de trap **(25)** naar beneden. Loop vervolgens over de kade naar **(26)** en **(27)**.


 Onderweg zie je rechts het haventje weer. Halverwege staat het **beeld van de Kaaisjouwer (26)**.  Het beroep van kaaisjouwer was, misschien onder andere namen, ook in andere riviersteden een belangrijk maar erg slecht betaald beroep. Bomen van kerels moesten het ruim van de aangemeerde schepen in *no time* legen. Het beeld is tot stand gekomen door een crowdfundingactie.

 In het rijtje panden tegenover het haventje valt wat verderop meteen de grote ronde toren op. Naast die toren vind je de ingang van het [nationaal fietsmuseum Velorama \(27\)](#) Je komt er door wat verderop achter de keermuur om te lopen.


De brede toren is onderdeel van een *bastei* en De Bastei **(28)** is ook de naam van het **museum annex natuurcentrum** dat erin is gevestigd.


 **De ingang van museum De Bastei** is aan de achterkant van de kadebebouwing.


Loop links van het Casino de brede straat in. Direct links naast de **Veerpoorttrappen** is de ingang.

 In 1987 kwam er bij de sloop van enkele panden aan de oostzijde van de Waalkade deze naar later bleek uit tenminste 1526 daterende verdedigingstoren tevoorschijn die ook nog eens een in Nederland zeldzame **bastei** bleek te zijn. De website van De Bastei is www.debastei.nl


 Voor je verder loopt kijk even naar rechts **(29)**.


 **Aan de lage wal langs het water** staat een **kunstwerk dat het van beweging moet hebben**: jouw beweging. De palen die een beetje lukraak lijken te zijn geplaatst vormen afhankelijk van de hoek waarin je ze bekijkt **Romeinse cijfers**. Probeer er een paar te ontdekken door er langs en omheen te lopen. Natuurlijk verwijst dit naar het rijke Romeinse verleden van Nijmegen en speciaal de Romeinse haven die hier heeft gelegen. Het kunstwerk is van Ari Berkulin, uit 1995

 Loop nu voor het Casino langs. Aan het einde, onderaan de hoogwateropgang, is door een etalageruit een stukje van het **Hypocaustum (30)** te zien dat hier in 1985 is blootgelegd.


 Op deze plek lag een Romeinse handelsnederzetting. Daar hoorde ook de haven bij. Een hypocaustum kun je vergelijken met de hedendaagse vloerverwarming. Verdere uitleg vind je ter plaatse.





 Loop weer een stukje door tot je aan een pleintje komt.

 Werp een blik in de serre van het restaurant hier op de hoek links. Je ziet hier een gedenksteen van de grote overstroming van 1861. Rechts onder in de hoek zie je nog net de bovenkant van een poortje **(31)**: het


Besienderspoortje. Als je nu het pleintje op loopt en linksom om de hoek kijkt zie je de andere kant van dit stadspoortje **(32)**.


 Als je door de spijlen van de poort aan de straat (dat is niet de stadspoort) kijkt, kun je de onderdoorgang van het stadspoortje onderaan de trap zien. Hij ligt nu voor het grootste gedeelte diep onder de kade die door terugkerend hoog water meerdere keren moest worden opgehoogd.


 Loop nu de Steenstraat in de looprichting verder in. Na een kleine meter vind je rechts **(33) het Brouwershuis**.

 Er waren brouwerijen te over in Nijmegen, in elke Middeleeuwse stad eigenlijk. Bier was gezonder dan het vaak vervuilde water en het was een belangrijke bron voor de belastingen. In Nijmegen werd belasting geheven op zowel de grondstof hop als op het eindproduct, het bier. Bier van buiten de stad werd extra belast om de eigen brouwerijen te beschermen. In dit pand was het **Brouwersgilde** gevestigd, een heel belangrijk gilde in Nijmegen dat, met een korte onderbreking, van **1562 tot 1771** heeft bestaan.


Op de *latei* boven de ingang staat een voor een brouwersgilde best vrome spreuk: "*Wie in den Heer neemt sinen lust, die leeft in sinen staet gerust*". Vrij vertaald als: Wie in de Heer leeft, heeft weinig om zich zorgen over te maken. Het Brouwershuis dateert uit de tweede helft van de 16^e eeuw. Het jaartal 1621 is van een ingrijpende verbouwing zo'n 50, 60 jaar na de bouw.


 Loop weer terug. Rechts ligt een klein steegje. De mussengas. *Gas* is het Nijmeegse woord voor steeg.


 Als je door de **Mussengas** kijkt zie je aan het eind in het **Groene Balkon de (34) Lieve Vrouwentrappen**. Voordat na de oorlog het Groene Balkon werd aangelegd liep op de plaats van deze trappen het *Liever Vrouwengasje* dat uitkwam bij het poortje waar we zo net waren: het Besienders- of Lieve Vrouwenpoortje, ook wel het Lossertspoortje genoemd.


 In de muur is in een **rondboognis** een kleurrijk **mozaïek** aangebracht waarop een **schip met volle zeilen** is afgebeeld met links van de mast **Moeder Gods met kind** in

een kleurrijk gewaad en rechts van de mast **Sint Olof**, die in de 15e eeuw de patroonheilige of beschermer van de schippers in Nijmegen was. Zij hadden een eigen Olofkapel aan de Waalkade. Inspiratiebron voor dit werk is het Nijmeegse Antependium (altaarvoorhang) uit 1494 (te zien in museum Het Valkhof).

 Opnieuw een klein stukje terug komen we op bekend terrein. Hier staat, tegenover het poortje, het Besiendershuis.

 Het **Besiendershuis (33)** op Steenstraat 26 is 16e eeuws, uit **1525** om precies te zijn. Hier woonde de *Besiender*, die namens de stad de tolgelden op de Waal inde. Het Besiendershuis heeft nu een culturele functie.



 Links naast het Besiendershuis ligt een klein **plaatsje**. Het **straatwerk** op dit plaatsje laat zien hoe steenstraten er in de Middeleeuwen uitzagen (als ze niet al onder dikke lagen afval waren verborgen).


 In de **zijgevel van het buurpand links** zie je een stuk van de **Romeinse muur** die hier stond. In het metselwerk is aangegeven hoe hoog die muur oorspronkelijk was. Deze muur liep een heel eind richting oosten (waar je vandaan komt) door. In de onderdoorgang van het Casino iets verderop, aan de linkerkant in een soort etalage en in De Bastei vind je er meer restanten van.


In een **inscriptie** op de gevel vraagt de auteur zich af hoe de stad er in de Romeinse tijd moet hebben uitgezien.

 Loop nu weer terug naar de kade. Hier vind je links het beeld van:

De Waterwolf en de Aquanaut (37)

 De Waterwolf  een werk van kunstenaarsduo *Space Cowboys*, staat voor de dreiging van het water in de Waal. De jongen, de Aquanaut, stelt de speelruimte voor die het kreeg door de aanleg van de [Spiegelwaal](#) (achter het eiland dat je aan de overkant ziet liggen). [Lees hier meer over de Waterwolf](#).

 *Het verhaal voor de kinderen is te beluisteren bij het paaltje in de buurt van het beeld.*

 **(38)** We zijn nu aan het eind van de wandeling. Links de Grotestraat in, de straat waar je wandeling waarschijnlijk begon. Nog even een klim tegen een van de 7 heuvels waarop Nijmegen de eerste eeuwen werd gebouwd.

Dat was het, dank je wel.

Hopelijk heb je het leuk en interessant gevonden. Deze wandeling is nieuw en op- en aanmerkingen die hem kunnen verbeteren zijn welkom via een mailtje of een *appje*.

Hans van Meteren

Live rondleidingen

Voor kleine groepen (maximaal 6 personen) geef ik rondleidingen in de stad. Bel gerust voor informatie. Bij geheime nummers neem ik niet op.

Ik zou het fijn vinden als u me via mail of Whatsapp even zou willen laten weten hoe u de wandeling vond en welke op- of aanmerkingen u zou willen delen.

E-mail: hansvanmeteren@gmail.com | Mobiel [+31651530445](tel:+31651530445) | Whatsapp: [+31651530445](tel:+31651530445) (u kunt als u Whatsapp op uw toestel hebt staan, uw reactie meteen ingeven)

U kunt erop rekenen dat ik uw gegevens zoals e-mailadres of telefoonnummer onmiddellijk na ontvangst van uw reactie verwijder.

Auteursrecht | Copyright

De tekst van en de afbeeldingen in deze wandeling zijn **van rechtswege auteursrechtelijk beschermd**. Ik stel mijn teksten en afbeeldingen echter beschikbaar onder een CC BY-NC-ND licentie wat kortweg betekent dat u ze zonder mijn expliciete toestemming **voorwaardelijk mag gebruiken**. Delen van kennis, kunde en creativiteit vind ik belangrijk voor de vooruitgang in de wereld. Daarom is verspreiden ook alleen toegestaan onder dezelfde licentie.

De voorwaarden waaronder u de tekst en afbeeldingen mag gebruiken staan (Nederlandse tekst) op de website van Creative Commons <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.nl>

Ik stel het op prijs als u me op de hoogte stelt als u van de licentie gebruik maakt, maar u bent daartoe niet verplicht.